

POSTANOWIENIE

Dnia 22 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Aleksander Stępkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Oktawian Nawrot

SSN Tomasz Przesławski

w sprawie ze skargi P. K.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie
o sygn. V ACa 373/21,

z udziałem Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 22 lutego 2023 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Skargą z 24 października 2022 r. (data nadania skargi na pocztę)
na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki P.
K. (dalej także: skarżący), zastępowany przez profesjonalnego pełnomocnika,
wniósł o:

- 1) stwierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym
w Katowicach pod sygn. akt V ACa 373/21 nastąpiła przewlekłość postępowania;
- 2) zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Katowicach do rozpoznania sprawy
w terminie 3 miesięcy od rozpoznania skargi;
- 3) przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwoty 20 000,00 zł;
- 4) zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach,
na rzecz skarżącego, kosztów postępowania.

W uzasadnieniu skargi podniesiono m.in., że apelacja od wyroku Sądu Okręgowego w Rybniku z 8 czerwca 2020 r. wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Katowicach, akta sprawy zostały przekazane do tego sądu i zarejestrowane pod sygn. akt V ACa 373/21, a pomimo upływu ponad roku nie została wyznaczona rozprawa w sprawie. Wskazano również, że brak rozpoznania sprawy przez tak długi okres naraża powoda P. K. na bardzo poważne konsekwencje, w szczególności finansowe, z uwagi na fakt, że przedmiotem sprawy jest naruszenie dóbr osobistych mające wpływ na jego życie osobiste i zawodowe.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach w odpowiedzi na skargę, wniósł o jej oddalenie. W uzasadnieniu odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach zwrócił uwagę m.in. na to, że wpływ spraw do wydziału cywilnego znacznie wzrósł, sędziowie nie są w stanie doprowadzić do likwidacji zaległości, a w 2020 r. znacznie zmniejszyła się liczba sędziów orzekających w wydziale, co spowodowało rozdzielenie spraw tych sędziów na pozostałych. Wskazano również, że sprawa podlegała rozpoznaniu według kolejności wpływu, do czego zobowiązuje § 79 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych (t.j. Dz.U. 2022, poz. 2514). Dodatkowo uczestnik postępowania podkreślił, iż niniejsza sprawa wpłynęła do Sądu Okręgowego w Rybniku w czerwcu 2019 r., a ostateczne rozstrzygnięcie w dwóch instancjach zapadło w listopadzie 2022 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługuje na oddalenie.

1. Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2018, poz. 75 ze zm., dalej: ustawa o skardze na przewlekłość postępowania) – strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego

postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Na mocy art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Stosownie do art. 5 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania, wnosi się w toku postępowania w sprawie.

2. Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005, nr 23, poz. 384; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121; 18 maja 2016 r., III SPP 53/16,; 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których

nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a zatem wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

3. Z analizy akt sprawy wynika, że apelacja od wyroku Sądu Okręgowego w Rybniku wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Katowicach 17 sierpnia 2021 r.

Postanowieniem z 30 sierpnia 2021 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach, na skutek wniosku powoda o zwolnienie od kosztów sądowych w zakresie opłaty od apelacji, zobowiązał pełnomocnika powoda m.in. do złożenia oświadczenia jakie są źródła utrzymania powoda i złożenia informacji o wysokości osiągniętego przez powoda dochodu w 2020 r.

Do Sądu Apelacyjnego w Katowicach 13 września 2021 r. wpłynęło pismo powoda z uzupełnieniem ww. informacji.

Postanowieniem z 14 września 2021 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach zwolnił powoda od kosztów sądowych w zakresie opłaty od apelacji ponad kwotę 500 zł, a w pozostałym zakresie wniosek powoda oddalił.

Do Sądu Apelacyjnego w Katowicach 24 września 2021 r. wpłynęło pismo powoda wraz z dowodem uiszczenia opłaty od apelacji.

Zarządzeniem z 1 października 2021 r. zdecydowano o doręczeniu odpisu apelacji powoda pełnomocnikowi pozwanego.

Odpowiedź na apelację wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Katowicach 27 października 2021 r.

Zarządzeniem z 20 października 2022 r. wyznaczono termin rozprawy na 16 listopada 2022 r.

Wyrokiem z 16 listopada 2022 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach oddalił apelację powoda.

4. Dla oceny czy w danej sprawie doszło do przewlekłości postępowania znaczenie ma nie tylko sam sztywny upływ czasu, ale wymagają również rozważenia wszystkie okoliczności wpływające na przebieg danego postępowania – w tym również podejmowane w jego trakcie przez sąd czynności oraz

postępowanie skarżącego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że przewlekłość postępowania może nastąpić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Nie ulega wątpliwości, że w niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny w Katowicach podejmował stosowne czynności, które zmierzały do rozpoznania sprawy (wydanie postanowień z 30 sierpnia i 14 września 2021 r. czy zarządzenia o doręczeniu odpisu apelacji powoda pełnomocnikowi pozwanego). Żadnego z powyższych działań Sądu Apelacyjnego w Katowicach nie można uznać za przejaw wadliwej czynności, której rezultatem jest zwłoka w rozpoznaniu sprawy.

Termin rozprawy został wyznaczony przed upływem 12 miesięcy od daty wpływu odpowiedzi na apelację i przed złożeniem skargi na przewlekłość. Dodatkowo termin rozprawy nie był odległy (niecały miesiąc od dnia wydania zarządzenia o wyznaczeniu terminu rozprawy), a sprawa została prawomocnie zakończona. Dlatego też upływ czasu poprzedzający rozpoznanie sprawy trudno uznać za beczynność Sądu Apelacyjnego w Katowicach naruszającą prawo skarżącego do uzyskania rozstrzygnięcia bez nieuzasadnionej zwłoki.

5. Na marginesie jedynie podkreślić należy, przechodząc do oceny argumentacji podniesionej przez uczestnika postępowania, mającej wskazywać na bezzasadność skargi, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego podnosi się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121). Obciążenie pracą, liczba spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony sądu. Jednak to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120).

Z tego względu, Sąd Najwyższy nie mógłby uwzględnić tego rodzaju okoliczności, powołanych przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach, jako usprawiedliwiających w sposób generalny potencjalną przewlekłość postępowania.

6. Z uwagi na to, że w sprawie został już wyznaczony termin rozprawy apelacyjnej, a następnie został wydany wyrok 16 listopada 2022 r., Sąd Najwyższy nie zalecił Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach podjęcia odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, w oparciu o art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania.

7. Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, orzekł jak w sentencji.